

2021

's-Hertogenbosch

'Iedereen doet en telt mee'

gemeente 's-Hertogenbosch

Lokale Inclusie Agenda 2021 - 2025

Voorwoord

's-Hertogenbosch werkt aan een toegankelijke gemeente voor iedereen, ook voor inwoners met een handicap. Iedereen moet een eerlijke kans krijgen om mee te doen binnen de mogelijkheden die men heeft.

Ongeveer 1 op de 10 mensen in Nederland heeft een handicap die invloed heeft op het dagelijks leven. We willen niet dat mensen daardoor belemmeringen ervaren of zelfs buiten de samenleving staan. In onze gemeente gaat dat al goed. Maar we zijn er zeker nog niet.

In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap ondertekend. Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. In een inclusieve samenleving krijgt iedereen gelijke kansen om zelf te beslissen wat men wil doen. Maar dat is voor iedereen anders. Denk aan inwoners met een fysieke handicap, een psychische kwetsbaarheid, visueel beperkt, niet aangeboren hersenletsel, chronisch ziek of doof. Dit betekent dat wij open staan en luisteren naar de oplossingen van ervaringsdeskundigen zodat mensen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven.

In de Lokale Inclusie Agenda laten we zien hoe we de komende jaren deze gelijke kansen aan inwoners met een handicap gaan bieden. Waarbij er volop ruimte is om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. En om tijdens de uitvoering bij te sturen op basis van input van de ervaringsdeskundigen. De agenda is dus niet in beton gegoten. Het is een (start)document waarin gewerkt wordt met een toekomstvisie ook na 2025.

Het werken aan een inclusieve gemeente heeft voor mij prioriteit. Ik geloof in een brede aanpak en heb er vertrouwen in dat we samen met onze partners datgene gaan doen wat nodig is voor onze inwoners met een handicap. Samen met hen pakken we nu de uitvoering voortvarend op. Zodat ook inwoners met een handicap volwaardig mee kunnen doen in onze gemeente.

Ufuk Kâhya

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inleiding: inclusie in 's-Hertogenbosch	6
Wat is inclusie?.....	6
Inclusieve gemeente.....	6
Levensdomeinen	7
Niet over maar met cliëntparticipatie	7
1. Onderwijs en ontwikkeling.....	9
1.1 Doel.....	9
1.2 Wat gaan we doen?.....	9
1.3 Wat doen we al?.....	9
2. Thuis	11
2.1 Doel.....	11
2.2 Wat gaan we doen?.....	11
2.3 Wat doen we al?.....	11
3. Werk en inkomen	13
3.1 Doel.....	13
3.2 Wat gaan we doen?.....	13
3.3 Wat doen we al?.....	13
4. Vrije tijd	15
4.1 Doel.....	15
4.2 Wat gaan we doen?.....	15
4.3 Wat doen we al?.....	17
5. Vervoer	19
5.1 Doel.....	19
5.2 Wat doen we al?.....	19
6. Welzijn, gezondheid en ondersteuning	21
6.1 Doel.....	21
6.2 Wat gaan we doen?.....	21
6.3 Wat doen we al?.....	22

Samenvatting

Wat is de Lokale Inclusie Agenda?

Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Het verdrag is een mensenrechtenverdrag. De samenleving moet ervoor zorgen dat mensen met een handicap volwaardig mee kunnen doen. Dus dat iedereen moet kunnen sporten en werken. Iedereen moet op een geschikte plek kunnen wonen. Iedereen moet toegang hebben tot winkels en openbare gebouwen. En iedereen moet van A naar B kunnen komen.

De gemeente 's-Hertogenbosch omarmt dit verdrag. Iedereen doet en telt mee in 's-Hertogenbosch. In het bestuursakkoord #073 #samen #duurzaam #vernieuwend staat dit daarom extra onderstreept. Ook de Raad heeft in mei 2020 het College gevraagd om te komen met een 'Bossche inclusie-agenda'.

Om te zorgen dat iedereen mee doet en mee telt, hebben wij een Lokale Inclusie Agenda gemaakt. Hierin staat wat we gaan doen om iedereen met een handicap de kans te geven om mee te doen.

Wat gaan we doen?

Om iedereen mee te laten doen, focussen we de komende jaren op een aantal levensdomeinen. Binnen deze levensdomeinen geven we aan wat we al doen en wat de acties zijn op korte of middellange termijn. De Lokale Inclusie Agenda richten we in naar deze levensdomeinen. Op de volgende bladzijde is dit vertaald naar een uitvoeringsagenda.

Uitvoeringsagenda

Levensdomein	Doel	Acties	Tijdpad
Onderwijs en ontwikkeling	1. Meer stageplekken genereren	Bijdrage aan bemiddeling of faciliteren van stages	2021 – 2024
		Actieplan 'de Brede Jongerenaanpak 16 – 27 jaar' gereed	2021 – 2024
	<i>Overig: nadere verkenning inclusief inrichten van schoolpleinen</i>		2021 – 2025
	<i>Overig: ontwikkelagenda OOGO met inclusief onderwijs als onderwijs</i>		2021
	<i>Overig: nadere verkenning naar het inclusief inrichten van schoolpleinen</i>		2021 – 2025
Thuis	2. Goed aansluiten op woonwensen	Met de uitkomsten van woonwensenonderzoek gaan we met doelgroepen en partners in gesprek over passende vervolgacties.	2021 – 2022
		We stimuleren dat ontwikkelaars ervaringsdeskundigen betrekken bij de ontwerpfase	
		Vanuit Wmo meer aandacht aan de informatievoorziening over aanpassingen	
		Uitkomsten vertalen in aandachtspunten bij de advisering van nieuwbouwprojecten over levensloopbestendig en aanpasbaar bouwen.	
		Volgen (landelijke) ontwikkelingen woonzorgvisie	
<i>Overig: Preventief werken aan weerbare samenleving (regionaal programma)</i>		2021 – 2025	
Werk en inkomen	3. Sociale inkoop > 100 PSO gecertificeerde bedrijven	Blijven voldoen aan quotomregeling (Wet banenafpraak)	2021 – 2023
		Periodiek in beeld brengen quotomregeling (Wet banenafpraak)	
Vrije tijd	4. Burgerparticipatie Omgevingsvisie	Wensen en belangen van mensen met handicap meenemen in Omgevingsvisie	2021 – 2022
		Belevingsparcours toepassen voor (beleids)makers door mensen met een handicap (beter zicht op toegankelijkheidsknelpunten)	2021 – 2025
	5. 100% toegankelijke stembureaus	2 stembureaus voorzien van stemmal	2021 – 2022
		<i>Overig: Stimuleren politieke partijen om mensen met een handicap met kwaliteit op te nemen in kieslijst.</i>	2021 – 2025
	6. Toegankelijke website	Toegankelijk maken online kanalen	2021
		Alternatief voor minder-toegankelijke informatie	2021
		In samenwerking met partners constant proces verbeteren	2021 – 2025
	7. Toegankelijkheid evenementen	Pro actief vragen naar en stimuleren van toegankelijkheid bij evenementenorganisatoren	2021
		Informatievoorziening, evt. op locatie extra advies	2021 – 2025
		Informatievoorziening verbeteren naar evenementenorganisatoren (middels kennisdeling over toegankelijkheid)	2021 – 2022
	8. Actiepunten Bosch Sportakkoord	Samenwerkingsverband verstevigen	2021
		Sportmaatje+, inclusief sporten in de zwemwereld, aanschaf duofietsen	2021

	<i>Overig: bewustwording- en activatiecampagne in aanloop naar Toegankelijkheidsprijs</i>		2021
	<i>Overig: organisatie Toegankelijkheidsprijs</i>		2021
Vervoer	<i>Overig: openbare publicatie van de Slim Parkeren webapp</i>		2021
	<i>Overig: duurzaam bestendigen verlengde pilot Slim Parkeren</i>		2021
Welzijn, gezondheid en ondersteuning	9. Betere toeleiding naar zorg (OCO)	Traject ter verbetering op de functie en positionering van OCO	2021 – 2022
		Samenwerkingsverband verstevigen	
	10. Netwerk mantelzorgondersteuning	Partners bij elkaar brengen (leren kennen, kennisdelen)	2021 – 2023
		Focus verleggen naar mantelzorg voor mensen met een handicap	

Inleiding: inclusie in 's-Hertogenbosch

Wat is inclusie?

Inclusie betekent dat mensen met een handicap meedoen in de samenleving, recht hebben op gelijke behandeling en erbij horen. In juli 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap ondertekend. Het VN-Verdrag heeft het doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Wij streven naar een inclusieve samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft om zelf te beslissen wat te doen. Een handicap kan zichtbaar en onzichtbaar zijn (visueel beperkt, blind, doof, chronisch ziek, lichamelijke of psychische kwetsbaarheid). Gemeenten hebben in Nederland de maatschappelijke opdracht gekregen om de lokale samenleving inclusief te maken. Door maatregelen, beleid en de Lokale Inclusie Agenda op te stellen en uit te voeren. Dit doen we door open te staan en te luisteren naar de oplossingen van ervaringsdeskundigen zodat mensen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven.

Inclusieve gemeente

Iedereen is anders maar iedereen telt mee. Gemeente 's-Hertogenbosch is een plek waar iedereen mee kan doen. Waar het niet uit maakt wat je leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten of handicap(s) zijn. Meedoen op school, werk, clubs of verenigingen, of in de buurt is normaal. Iedereen kan een gewaardeerde rol vervullen. Op basis van eigen interesses en talenten. Mensen voelen zich geaccepteerd en horen erbij. Iedereen heeft dezelfde rechten en heeft waar mogelijk de regie over het eigen leven.

Wij kunnen niet alles tegelijk, maar werken aan een geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid, dus ook buiten het sociaal domein. We hebben de afgelopen jaren al veel gedaan in samenwerking met partijen en het Gehandicaptenplatform. We vinden het belangrijk om daarmee door te gaan en wat we doen te verankeren in ons beleid om daarnaast te reflecteren op wat we doen. Voor nu presenteren we met gepaste trots de Lokale Inclusie Agenda. De gemeenteraad blijft de voortgang met zorg en belangstelling volgen. Zo niet, dan

spreekt het Gehandicaptenplatform de gemeente daar op aan. Ook kan het Gehandicaptenplatform aandacht vragen voor nieuwe onderwerpen die focus verdienen. Er komt een vast aanspreekpunt bij de gemeente 's-Hertogenbosch zodat het thema inclusie op de kaart blijft. Daar laten we het niet bij. De gemeente 's-Hertogenbosch werkt ook aan het programma Inclusieve Stad.

Levensdomeinen

Om de (mensen)rechten uit het VN-verdrag te realiseren, is het belangrijk dat de toegankelijkheid van onderwijs, werk, wonen, omgeving, informatie, gebouwen, mobiliteit, passende zorg en ondersteuning, participatie en dienstverlening goed geregeld zijn. Een inclusieve samenleving heeft betrekking op verschillende aspecten die voor iedereen van belang zijn. Om iedereen mee te laten doen, focussen we de komende jaren op deze zes levensdomeinen:

- onderwijs & ontwikkeling
- thuis
- werk & inkomen
- vrije tijd
- vervoer
- welzijn, gezondheid & ondersteuning.

Binnen deze levensdomeinen geven we aan wat we al doen en wat de acties zijn op korte en middellange termijn. In sommige gevallen doen we een nadere verkenning voor we inzet plegen.

Niet over maar met ervaringsdeskundigen

Artikel 4 VN-Verdrag Handicap

Niets over ons, zonder ons. Dat is de boodschap van het VN-verdrag voor mensen met een handicap.

Wij vinden het belangrijk dat de Lokale Inclusie Agenda aansluit bij de behoeften en wensen van inwoners die hier dagelijks mee te maken hebben. Daarom praten wij niet over maar met mensen met een handicap om te komen tot de Lokale Inclusie

Agenda. We werken daarvoor nauw samen met het Gehandicaptenplatform. Een platform met een sterke vertegenwoordiging van mensen met een handicap. Ook partijen zoals RADAR, Studio Corvers, Reinier van Arkel, Cello, Galant en Huis73 zijn of worden betrokken. Op die manier organiseren we ervaringsdeskundigheid op een structurele manier.

Wij benutten de informatie die de ervaringsdeskundigen aanreiken goed. Andersom delen we via het Gehandicaptenplatform de informatie en ervaringen uit eerste hand. Dit geldt voor de uitvoering van het VN-verdrag, de Lokale Inclusie Agenda en andere besluitvormingsprocessen. Zowel binnen het fysieke als sociale domein. Dit is verweven of vastgelegd in de verschillende beleidsterreinen. Net als het streven om participatie van ervaringsdeskundigen uit te breiden.

1. Onderwijs en ontwikkeling

Artikel 8 en 24 VN-Verdrag Handicap

Binnen de hele maatschappij dienen we bewustwording te bevorderen ten aanzien van mensen met een handicap.

Iedereen heeft recht op onderwijs. Als het nodig is, worden maatregelen genomen om het onderwijs toegankelijk te maken. Iedereen krijgt gelijke kansen. De optimale ontwikkeling van persoonlijkheid, talenten, creativiteit alsmede fysieke mogelijkheden staan daarbij centraal.

1.1 Doel

We streven dat mensen omkijken naar elkaar, steun geven en elkaar helpen. Zoals dat past bij het karakter van onze gemeente, want samen zijn wij 's-Hertogenbosch. Maar er speelt meer. De rol van gemeenten op het gebied van onderwijs ligt met name bij de huisvesting. Ook inclusief onderwijs, voorschool en lesmateriaal hebben specifieke aandacht nodig voor mensen met een handicap. We willen oog hebben voor het bredere plaatje zoals begeleiding van school naar werk voor mensen met een handicap.

1.2 Wat gaan we doen?

1. School naar werk

Doel: leerlingen en studenten met een handicap kunnen goed een stageplek vinden. Dit doen we door te bemiddelen bij of faciliteren van stages. De gemeente levert als partner voor onderwijsinstellingen hieraan een bijdrage. In 2024 is het actieplan 'de Brede Jongerenaanpak 16 – 27 jaar' van Weener XL klaar. Hiermee genereren we meer stageplekken.

1.3 Wat doen we al?

Onderwijshuisvesting: Een wettelijke taak van de gemeente. De gemeente stelt onder andere geld beschikbaar aan schoolbesturen voor de nieuwbouw of uitbreiding van scholen. Het schoolplein behoort hier ook toe. De nieuwbouw of uitbreiding voldoet aan de bouwbesluiteisen passend binnen de beschikbare middelen. Ook wordt het ontwerp van nieuwe schoolgebouwen in de ontwerpfase ter toetsing voorgelegd aan het Gehandicaptenplatform. Daar waar mogelijk wordt de feedback van het Platform meegenomen in het ontwerp. Nieuwe schoolgebouwen zijn daardoor over het algemeen goed toegankelijk. In toekomstige ontwikkelingen zetten we in op het inclusief inrichten van schoolpleinen binnen de beschikbare budgetten.

Ontwikkelagenda Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO): Een wettelijk verplicht overleg tussen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en gemeentebestuurders in een regio. Het OOGO stemt de samenwerking van onderwijs en door gemeente gefinancierde hulp af. Vanuit de OOGO wordt gewerkt aan een ontwikkelagenda waar inclusief onderwijs onderdeel van is. Het concept wordt in de zomer van 2021 gepresenteerd op de thema conferentie onderwijs-jeugdhulp in de regio Noord-Oost Brabant.

Leerlingenvervoer: In een klankbordgroep wordt gesproken over het beleid, de uitvoering en de kwaliteit van het leerlingenvervoer. In deze groep, onder leiding van de afdeling leerlingenvervoer, participeren vertegenwoordigers van scholen die met deze vorm van vervoer te maken hebben, de vervoerder en het Gehandicaptenplatform.

2. Thuis

Artikel 11 en 19 VN-Verdrag Handicap

Inwoners met een handicap moeten zelfstandig kunnen wonen. Zij moeten zelf kunnen beslissen waar ze wonen en met wie. En daarbij de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Ook in het geval van calamiteiten.

2.1 Doel

Waar we naar toe willen is inclusie: iedereen woont zoveel mogelijk zelfstandig tussen andere mensen en in de buurt van voorzieningen. Ook de woonomgeving is toegankelijk en bruikbaar. We willen dat er goede mogelijkheden zijn om buurtbewoners te ontmoeten waar het (sociaal) veilig is.

2.2 Wat gaan we doen?

2. Woonwensenonderzoek

Doel: we willen goed aansluiten op de woonwensen van mensen met een handicap. Daarom hebben we een woonwensenonderzoek uitgevoerd onder inwoners met een handicap. Met de uitkomsten gaan we met doelgroepen en partners in gesprek over passende vervolgacties. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) gaan we meer aandacht besteden aan de informatievoorziening over aanpassingen. Het kan gaan over criteria om voor een aangepaste woning of voor woningaanpassingen in aanmerking te komen. De uitkomsten vertalen we in aandachtspunten bij de advisering van nieuwbouwprojecten over levensloopbestendig en aanpasbaar bouwen.

2.3 Wat doen we al?

Veiligheid: Vluchtwegen voor mensen met een handicap moeten duidelijk zijn aangegeven. In gemeentelijke gebouwen zijn bedrijfshulpverleners (BHV'ers) aanwezig. In alle trappenhuisen zijn 'escape chairs' aanwezig die in geval van nood

gebruikt kunnen worden. BHV'ers worden getraind op het gebruik hiervan bij ontruimingsoefeningen. Daarnaast is onze inzet binnen de Veiligheidsregio Brabant Noord gericht op verminderd zelfredzame mensen. Bij (regionale) oefeningen is er aandacht voor mensen met een handicap. Tevens werken we preventief aan een weerbare samenleving, vooruitlopend op eventuele risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties, gewapende conflicten en natuurrampen.

Handboek toegankelijkheid openbare ruimte: dit is een voortdurend punt van aandacht in projecten voor de verbetering van de toegankelijkheid in de openbare ruimte. Meldingen of knelpunten in de openbare ruimte (zoals geleidenlijnen en aanverwante voorzieningen) worden opgepakt. Bij nieuwe aanpassingen aan de infrastructuur en bij onderhoudsprojecten betrekken wij het Gehandicaptenplatform voor advies. Het handboek toegankelijkheid wat in samenspraak is opgesteld zetten we in bij de uitvoering van voorzieningen in de openbare ruimte. Zo zorgen we voor eenheid. GeoWeb is een organisatie brede kaartviewer waarin je een verscheidenheid aan ruimtelijke informatie kunt raadplegen. De applicatie is opgebouwd uit thematische sites waar projecten en toegankelijkheid in de wijk er één van is. De Geoweb applicatie is honderd procent bruikbaar.

'Aanpasbaar bouwen': We willen dat partijen hun gebouwen bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar maken voor inwoners met een handicap. Dit doen we onder meer via richtlijnen over aanpasbaar bouwen. We stimuleren het betrekken en koppelen ervaringsdeskundigen en woningcorporaties bij het realiseren van adequate woonvormen en woonruimteverdeling, bij het levensloopbestendig en aanpasbaar (ver)bouwen van woningen en bij het transformeren van panden. We willen de uitkomsten van het woonwensenonderzoek vertalen in specifiekere aandachtspunten in de advisering bij nieuwbouwprojecten.

3. Werk en inkomen

Artikel 27 en 28 VN-Verdrag Handicap

Inwoners met een handicap hebben recht op werk dat bij hen past. Zij krijgen net als iedereen de kans op een baan waarmee zij geld verdienen.

Personen met een handicap hebben recht op een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en voor hun gezinnen en op de verbetering van hun levensomstandigheden.

3.1 Doel

Het hebben van een handicap mag nooit een drempel zijn om mee te doen. We willen dat iedereen een bijdrage kan leveren aan en een onderdeel is van de samenleving. Betaald werk is niet altijd de beste optie. Soms zijn vormen van vrijwilligerswerk of dagbesteding een betere oplossing. Weener XL is het werk- en ontwikkelbedrijf van de gemeente 's-Hertogenbosch. Het is er voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Weener XL biedt een totaalpakket, waarbij passend werk en participatie voorop staan.

3.2 Wat gaan we doen?

3. Divers personeelsbeleid

Doel: we willen blijven voldoen aan de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten die vanaf 1 april 2015 geldt. Wij brengen dit periodiek in beeld. Bij de gemeente 's-Hertogenbosch werken diverse PSO-doelgroepen (Prestatieladder Sociaal Ondernemen). Daarnaast koopt de gemeente sociaal in. In 2021 kopen we bij meer dan 100 PSO gecertificeerde bedrijven in.

3.3 Wat doen we al?

Personeelsbeleid andere werkgevers: Gemeenten hebben de taak om werkgevers te stimuleren mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. De gemeente 's-Hertogenbosch stimuleert dit op allerlei manieren. Bijvoorbeeld met een vergoeding voor aanpassing van de werkplek of loonkostensubsidie. Ook is Social Return opgenomen in ons inkoopbeleid: door socialer te ondernemen kunnen we extra banen realiseren. Hierdoor wordt de arbeidsmarkt toegankelijker voor mensen met een handicap. Aanbestedende diensten, waaronder gemeenten, kunnen bij het verlenen van opdrachten sociale voorwaarden stellen in de vorm van Social Return.

Samenwerking Weener XL met Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO), praktijkonderwijs: Binnen Weener XL streven we naar bijstandsonafhankelijkheid en realiseren toeleiding naar (regulier) werk. We ondersteunen mensen optimaal in hun ontwikkeling en verzilveren hun loonwaarde. We activeren mensen en laten mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt participeren in de samenleving. Het is belangrijk dat jongeren met een handicap na hun opleiding kansen hebben op een goed vervolgtraject. Daarom werken Weener XL, het VSO en praktijkonderwijs nauw samen. Ook zijn er goede afspraken gemaakt tussen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC), jobcoaches en onderwijs. Gezamenlijk voeren wij uitstroomgesprekken over jongeren tot 23 jaar (in de toekomst wellicht tot 27 jaar) over mogelijke vervolgtrajecten, zoals het vinden van een passende (vervolg-) opleiding en/of (leer-)baan of een reguliere baan al dan niet met loonkostensubsidie.

4. Vrije tijd

Artikel 9, 21 en 30 VN-Verdrag Handicap

Inwoners met een handicap moeten bij en in alle gebouwen kunnen komen. Zij moeten gebruik kunnen maken van alle voorzieningen. Straten, wegen en pleinen zijn of maken we goed bereikbaar.

Bij toegankelijkheid hoort ook dat iedereen goed omgaat met mensen met een handicap. Personen met een handicap hebben het recht op vrijheid van mening en meningsuiting middels elk communicatiemiddel van hun keuze.

Iedereen heeft het recht om iets te doen in zijn vrije tijd. Iedereen moet kunnen genieten van muziek, toneel, boeken, sport en spel of vakantie. Als iemand daarvoor aanpassingen nodig heeft, moeten die er komen.

4.1 Doel

Wij vinden het belangrijk dat mensen met een handicap kunnen deelnemen aan activiteiten en locaties kunnen bezoeken. In je vrije tijd moet je kunnen doen wat je wilt. Inwoners met een handicap komen op het gebied van meedoen verschillende drempels tegen. Het is belangrijk dat we niet enkel naar de mensen kijken met een handicap maar juist naar het complete publiek. Daar ontstaan vaak knelpunten of onbegrip, je kunt beperkt zijn maar de maatschappij maakt er een handicap van. Wij werken aan verbetering van toegankelijkheid zowel sociaal, fysiek en informatief.

4.2 Wat gaan we doen?

4. Omgevingsvisie

Doel: wij willen dat de wensen en belangen van mensen met een handicap worden meegenomen in de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is immers een middel om

richting te geven aan toegankelijkheid. Door burgerparticipatie nemen we de wensen en belangen van alle doelgroepen mee om te komen tot kwaliteit en inclusiviteit. Met name waar het gaat over keuzes bij de inrichting van de openbare ruimte. De uitkomsten van het woonwensenonderzoek onderstrepen het belang van de bruikbaarheid en toegankelijkheid van de openbare ruimte. Om binnen de diverse wijken en gebieden beter zicht te krijgen op de aandachtspunten rondom toegankelijkheid en de oplossingen hiervan, organiseren we regelmatig én samen met deskundigen een belevingsparcours.

5. Stembureaus*^①

Doel: we willen komen tot honderd procent toegankelijkheid van de stembureaus. Op dit moment is 92 procent van de stembureaus volledig toegankelijk. Vanaf de gemeenteraadsverkiezing in 2022 worden twee stembureaus voorzien van een stemmal. Mensen met een visuele beperking kunnen dan stemmen met speciale audio-ondersteuning.

6. Website van de gemeente

Doel: we willen dat de website (www.s-hertogenbosch.nl) en subdomeinen in zijn geheel voldoen aan het 'Besluit digitale toegankelijkheid overheid'. We zijn actief bezig met het toegankelijk maken van onze online kanalen. Onze grootste sites hebben een onafhankelijke toets gehad en worden toegankelijk gehouden op basis van deze resultaten. De stand van zaken, plan van aanpak en ambities zijn te lezen op www.s-hertogenbosch.nl/toegankelijkheid. Voor minder-toegankelijke informatie bieden we een alternatief. In samenwerking met ICT, inkoop, leveranciers, andere gemeenten en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) verbeteren we dit constante proces.

7. Toegankelijkheid bij evenementen

Doel: we willen dat bij alle evenementen bewust wordt nagedacht over de toegankelijkheid voor mensen met een handicap. Ook vragen we actief naar toegankelijkheid bij organisatoren en initiatiefnemers en geven we informatie hoe dit te verbeteren. Het Gehandicaptenplatform is bereid op locatie hierover extra advies te geven. Om onze informatievoorziening te verbeteren naar

evenementenorganisatoren toe willen we jaarlijks een kennisdeel sessie plannen met een diversiteit aan onderwerpen waaronder toegankelijkheid.

8. Bosch Sportakkoord

Doel: wij willen de maatschappelijke kracht van sport optimaal benutten, ook voor mensen met een handicap. De gemeente 's-Hertogenbosch werkt daarom samen met 75 organisaties aan het versterken van sport. Op 1 februari 2020 is het Bosch Sportakkoord ondertekend. Belangrijke partners zijn onder andere; Tolbrug Specialistische Revalidatie, Reinier van Arkel, Gehandicapten Platform, Stichting Fietsmaatjes en Stichting Flik-Flak. Samen pakken we actiepunten op met betrekking tot inclusie en toegankelijkheid zoals Sportmaatje+, inclusief sporten in de zwemwereld en de aanschaf van duo-fietsen.

**① We stimuleren politieke partijen, in aanloop naar de gemeenteraadverkiezing van 2022, om mensen met een handicap met kwaliteit op te nemen in kieslijst.*

4.3 Wat doen we al?

Winkels en ondernemers: Lokaal getrainde vrijwilligers toetsen diverse winkelcentra op toegankelijkheid, bereikbaarheid en bruikbaarheid voor rolstoelgebruikers. Het panel kijkt onder meer naar de inrichting van winkels, wat er op straat in de weg staat en de bruikbaarheid van voorzieningen: winkels, pinautomaten, brievenbussen, glascontainers. Het panel stelt een advies op en benadert ondernemers en partners om te kijken naar oplossingen bij gesignaleerde knelpunten. Waar mogelijk wordt ook horeca getoetst.

Toegankelijke toiletten: Goede toiletvoorzieningen voor mensen met een handicap zijn belangrijk voor een gemeente die gastvrijheid hoog in het vaandel heeft. Op verschillende plekken in de gemeente zijn daarom openbare toiletten te vinden die

toegankelijk zijn voor mensen die afhankelijk zijn van een rolstoel. Op de website van het Gehandicaptenplatform vind je hiervan een overzicht: [Inventarisatie bruikbare toiletten \(Gehandicaptenplatformshertogenbosch.nl\)](https://www.ghandicaptenplatformshertogenbosch.nl)

Toegankelijkheidsprijs: Wij vinden het belangrijk om organisaties, verenigingen of inwoners die zich buitengewoon inzetten voor toegankelijkheid, bereikbaarheid en/of gebruiksvriendelijkheid extra in het zonnetje te zetten. Daarom organiseren wij elk jaar in de week van de Toegankelijkheid een prijsuitreiking voor deze zogenoemde held(en). Zo creëren wij bewustwording over toegankelijkheid voor personen met een handicap en stimuleren we personen en organisaties op een positieve manier om zich in te zetten voor personen met een handicap.

Regionaal Samenwerkingsverband 'Uniek Sporten de Meierij': Ook voor mensen met een handicap is sporten en bewegen een belangrijke vrijetijdsbesteding. Daarom stimuleren wij passend en inclusief sporten en bewegen onder de naam 'Uniek Sporten De Meierij'. Gemeente 's-Hertogenbosch is kartrekker van dit samenwerkingsverband van zes gemeenten. Het verband brengt op www.unieksporten.nl passend en inclusief sport- en beweegaanbod voor mensen met een handicap in kaart en verbindt zo vraag en aanbod. Inmiddels maken bijna 4.000 unieke bezoekers uit 's-Hertogenbosch gebruik van www.unieksporten.nl. Ook bieden we trainingen aan over omgang met en aanbod voor mensen met een handicap. Sinds 2020 verschijnt elk kwartaal een online nieuwsbrief met daarin aandacht voor toegankelijkheid en inclusie van mensen met een handicap in de sport. Via de aanmeldbutton op de homepage van www.unieksportenbrabant.nl schrijf je jezelf in.

5. Vervoer

Artikel 9 en 20 VN-Verdrag Handicap

Inwoners met een handicap moeten bij en in alle gebouwen kunnen komen. Zij moeten gebruik kunnen maken van alle voorzieningen.

Inwoners met een handicap moeten zich zoveel mogelijk zelfstandig kunnen verplaatsen, van deur tot deur. Dit met hulpmiddelen die zij daarvoor nodig hebben. Zij moeten ook makkelijk zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen.

5.1 Doel

Wij willen dat iedereen zelf regie voert over het dagelijks leven om medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan. Wij faciliteren hiervoor hulpmiddelen, vormen van assistentie of ondersteunende technologieën. Als gemeente 's-Hertogenbosch hebben we aandacht voor toegankelijk vervoer. Vervoer is op maat, beschikbaar en kan gebruikt worden.

5.2 Wat doen we al?

Maatwerkvoorziening: We verstrekken maatwerkvoorzieningen zodat inwoners kunnen participeren en zelfredzaam zijn. Het Persoonsgebonden budget (PGB) is een leveringsvorm van een maatwerkvoorziening. Zo stemmen we wensen en behoeften van mensen met een handicap af op de mogelijkheden die wij bieden. We bieden ook een sportvoorziening als blijkt dat een inwoner zonder sportvoorziening niet kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Slim parkeren webapp: Voor mensen met een handicap is het belangrijk dat ze goed kunnen parkeren in de buurt van belangrijke voorzieningen. Wij dragen hier op verschillende manieren aan bij. Zo hebben we in 2020 de succesvolle pilot 'Slim parkeren' gedaan. Met een eenvoudig te gebruiken webapp kun je rechtstreeks naar een vrije parkeerplek in de Bossche binnenstad rijden. Door openbare publicatie van

de webapp kan iedereen met een Gehandicaptenparkeerkaart in de gemeente 's-Hertogenbosch er gebruik van maken.

Ook onderzoeken we hoe we deze pilot duurzaam kunnen bestendigen. Voor meer informatie:

Website: www.denbosch.nl/slimparkeren

Slim parkeren webapp: www.denbosch.nl/parkeerapp

Regiotaxi: Voor mensen met een ziekte, handicap of afhankelijkheid van anderen hebben wij de Regiotaxi als aanvulling op het openbaar vervoer. De Regiotaxi vervoert mensen van deur tot deur en binnen de regio voor een gereduceerd tarief. Zo kunnen mensen gemakkelijk van A naar B komen. Het Gehandicaptenplatform is vertegenwoordigd in de klankbordgroep Regiotaxi.

6. Welzijn, gezondheid en ondersteuning

Artikel 25 VN-Verdrag Handicap

Iedereen heeft het recht op medische hulp en goede zorg. Mensen met een handicap moeten overal alle vormen van goede zorg (en revalidatie) kunnen krijgen. Gratis of betaalbaar.

6.1 Doel

In de gemeente 's-Hertogenbosch nemen wij onze rol in het bevorderen van welzijn van inwoners serieus. We werken constant aan verbetering in de toegang naar hulp. Binnen dit levensdomein hebben we speciaal aandacht voor mensen met een handicap die hulp nodig hebben vanuit de Wmo.

6.2 Wat gaan we doen?

9. Onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO)

Doel: Wij willen in 2022 de toeleiding naar zorg voor mensen met een handicap verbeteren. Dit doen we door in te zetten op OCO. OCO geeft inwoners ondersteuning en advies op het gebied van zorg en ondersteuning, jeugdhulp, participatie, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen. Onafhankelijke cliëntondersteuners zijn mensen die kennis hebben van de manier waarop de (lokale) zorg of hulp is ingericht. Hierdoor kunnen zij inwoners goed helpen bij vragen of problemen. Inwoners kunnen gratis gebruik maken van een onafhankelijke cliëntondersteuner. 's-Hertogenbosch heeft zich aangemeld voor het koplopers programma OCO, een traject ter verbetering van de functie en positionering van OCO. Dit doen wij onder andere samen met het Gehandicaptentplatform, Seniorenplatform, Cliëntenraad Participatiewet en MEE de Meent Groep.

10. Netwerk mantelzorg ondersteuning

Doel: Wij willen het netwerk van mantelzorgers voor mensen met een handicap versterken. Recent is het netwerk mantelzorg-ondersteuning opgezet. Om partners met raakvlakken op dit thema bij elkaar te brengen, te leren kennen en te delen. In

het beleidsplan Wmo ligt de focus momenteel op jonge mantelzorgers en mantelzorgers met een andere culturele achtergrond. Voor 2023 ligt de focus op mantelzorg voor mensen met een handicap.

6.3 Wat doen we al?

Adviesraad Wmo en Jeugdhulp: Acceptatie en participatie zijn essentieel om iedereen het gevoel te geven er bij te horen. Binnen de gemeente is een Adviesraad Wmo en Jeugdhulp ingesteld die gevraagd en ongevraagd advies kan geven.